

KİŞİSEL FİNANS KAPSAMINDA AKADEMİSYENLERİN PARA YÖNETİMİ BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Yunus YILMAZ

Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

yunisyilmazim@gmail.com

ORCID: 0000-0002-6142-2923

Öz

İnsanoğlu, sınırsız kabul edilen ihtiyaçlarını kıt kaynaklar ile karşılamak zorundadır. Eldeki kaynakların optimum bir şekilde kullanılması birçok bilimsel alanın konusunu oluşturur. Her bir birey elde ettiği gelir ile yaşamını sürdürmek ve geleceğe yönelik davranışları için şimdiden adım atmak durumundadır. Bunun için para yönetimi ve parayı kullanma bilgisi gerekir. Günümüz sosyoekonomik koşullarında, çeşitliliği ve karmaşıklığı artan finansal seçenekler ile başa çıkmak için para yönetimi önemli bir konu haline gelmiştir. Bu sayede bireyler hem parasal sıkıntıları için önceden önlem alabilir hem de yaşam kalitesini artırma imkânı bulurlar.

Bu çalışma, Dicle Üniversitesi akademisyenlerinin kişisel finans kapsamında para yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Anket ölçeği kullanılarak veriler elde edilmiş, frekans analizi, Anova testi ve Ki-Kare testi uygulanmıştır. Akademik personelin finansal bilgi ve finansal davranışlarının incelenmesi yoluyla, para yönetimi becerileri hakkında değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Ulaşılan sonuçlara göre, katılımcıların sahip olduğu unvan ile finansal durumu yönetme arasında, ayrıca cinsiyet ile kredi kartı kullanım oranı arasında istatistiksel bir ilişki olmadığı belirlenmiştir. Fakat gelir düzeyi değiştiğinde kredi kartına yapılan aylık ortalama ödemenin de değiştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlığı arasında anlamlı bir farklılığa ulaşılamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Para Yönetimi, Kişisel Finans, Akademisyen.

EVALUATION OF ACADEMICIANS' MONEY MANAGEMENT SKILLS WITHIN THE SCOPE OF PERSONAL FINANCE

Abstract

Human beings have to meet their unlimited needs with scarce resources. Optimum use of available resources is the subject of many scientific fields. Each individual has to live with the income he/she earns and take steps now for his/her future behaviors. This requires knowledge of money management and using money. In

today's socioeconomic conditions, money management has become an important issue to deal with the increasing diversity and complexity of financial options. In this way, individuals can both take precautionary measures for their financial problems and increase their quality of life.

This study was conducted to evaluate the money management skills of Dicle University academics within the scope of personal finance. Data were obtained using the questionnaire scale, frequency analysis, Anova test and Chi-Square test were applied. By examining the financial knowledge and financial behaviors of academic staff, it is aimed to evaluate their money management skills. According to the results, it was determined that there was no statistical relationship between the title of the participants and managing their financial situation, and also between gender and credit card usage rate. However, it has been observed that the monthly average payment to the credit card changes as the income level changes. In addition, no significant difference was found between having children and the habit of regularly saving money.

Abstract: Money Management, Personal Finance, Academician.

1. Giriş

Parayla başa çıkabilme ve yönetebilme, günümüz insanların elde etmek zorunda olduğu en önemli becerilerdendir. Modern dünyamızda insanların, çok fazla çeşitlilik arz eden finansal ürünleri kullanmaları ve yaşam şartlarını yükseltebilmeleri için para yönetimi beceri ve bilgisine sahip olmaları temel gerekliliktir. Sınırsız kabul edilen ihtiyaçların kıt kaynaklar ile karşılanması insanoğlunun varoluşundan bu yana başa çıkmak zorunda olduğu bir sorundur. Kaynakların optimum bir şekilde kullanılması bir çok bilim alanının konusunu oluşturur. İnsanlar elde ettikleri gelir ile yaşamlarını sürdürmek ve gelecek kaygıları ile başa çıkabilmek için şimdiden adım atmak durumundadır. Para kullanma ve yönetme bilgisi bu nedenle gereklidir. Çeşitliliği ve karmaşıklığı artan finansal seçenekler ile başa çıkmak için para yönetimi özellikle günümüz şartlarında önemli bir konu haline gelmiştir. Bireyler bu sayede finansal sıkıntıları için çözümler geliştirebilir ve yaşam kalitesini artırmaya yönelik imkânlarla da sahip olabilirler.

Çoğu insan parasal konularda aşağıdaki hedeflere ulaşmak ister;

- Kendisinin ve ailesinin temel ihtiyaçlarını karşılayabilir durumda olmak.
- Acil sağlık sorunları, kazalar ve beklenmedik risklere karşı kendisini ve sevdiklerini korumak.
- Varlıklarını arttırmak ve yaşam kalitesini yükseltmek.
- Yaşlılığında rahat etmek.
- Sahip olduklarını zamanı geldiğinde mirasçılara bırakmak.

Bütün bu hedefleri sağlayabilmek için harcama ve tasarruflarda öncelikle uygun bir planlama yapmak, daha sonra ise bu planı uygulamak gerekir (Şarlak, 2012: 8).

Bireyler, gerek gündelik yaşamda gerekse uzun dönemli planlarda ev bütçesi hazırlamaktan emeklilik planlarına, çocukların eğitim masraflarından yatırım yapmaya kadar finansal kararlar almak durumundadır. Bu finansal kararların alınabilmesi, finansal bilgiye erişme ve bilgi sahibi olma ile bağlantılıdır. Mevcut durumda finansal piyasalarda yer alan finansal araçların ve ürünlerin çokluğu ve karmaşıklığı da finansal karar alma süreçlerini etkilemektedir. Bu kararların doğru ve etkin bir biçimde alınabilmesi için finansal okuryazarlık ve dolayısıyla bireysel finansal eğitim programları bir gerekliliktir (Bayram, 2014: 106).

Dar gelirlili ailelerde gelir-gider dengesini sağlamak önemli olduğu gibi orta ve yüksek gelir düzeyine sahip bireyler için de paranın yönetilmesi son derece önemlidir.

Bireyler hayatlarının her anında çeşitli kararlar almaktadırlar. Finansal kararlar ise bireyin geleceğini şekillendiren önemli kararlardandır. Para ile ilgilenen herkes küçük ya da büyük olsun finansal bir karar almak zorundadır. Yapılacak alışverişin limitini belirlemek de, ev satın almak için birikim yapmak da bir finansal karar sonucudur. Burada önemli olan bilinçli ve doğru kararlar alabilmektir. Bilinçlenmek, tecrübeyle olabileceği gibi eğitimle de meydana gelmektedir (Öztürk ve Demir, 2015: 114). Tecrübe ile elde edilen bilgilerin maliyetinin çok yüksek ve uzun zaman gerektiren bir yöntem olduğu açıktır.

Günümüz dünyasında finansal piyasalarda ortaya çıkan gelişmeler, ekonomik ve idari değişimler, insan nüfusunda meydana gelen değişimler, finansal eğitimin önemini oldukça artırmıştır. Dünya ülkeleri incelendiğinde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri öncelikli olmak üzere birçok gelişmiş ülke insanının tasarruf konusunda başarısız olduğu görülmektedir. Buradan hareketle sınırsız ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan doğal kaynakların sürekli tükenmekte olduğu ve dünya nüfusunun da devamlı artmakta olduğu göz önünde bulundurulduğunda, toplumları meydana getiren bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yükseltilmesi gerekmektedir. Bu sayede de toplumların tasarruf yapma eğilimini artırarak ülkelerin ekonomik yönden gelişmişliğine katkı sağlanmış olunacaktır (Elmas ve Yılmaz, 2016: 117).

2. Para Yönetimi Kavramı

Çoğu insan yaşamı boyunca; bir ev satın alma arzusu, tasarruf yapma isteği, emeklilik planları ve çocuklarının eğitimleri gibi birçok finansal hedef belirler. Bu hedeflerin gerçekleşmesi ise bunları elde etme gücünü oluşturacak olan paranın varlığına ve paranın etkin

bir şekilde yönetilmesine bağlıdır. Bu bağlamda para yönetimi; nakit ya da nakit yerine kullanılabilir olan; mübadele aracı olarak kullanılabilen her türlü finansal aracın etkin ve verimli bir şekilde yönetilebilme becerisidir. Etkin bir para yönetiminden bahsedebilmek için yeterli düzeyde finansal bilgi ve bilgiyi kullanabilme becerisi şarttır. Bu da para yönetiminin finansal okuryazarlık kavramı ve bütçeleme kavramıyla yakından ilişkili olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Karyağdı, 2018: 128).

Ödemelerin zamanında yapılması, maliyetlerin artmasının önüne geçmek için dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Kredi kartı borcu, faturalar, taksitler gibi ödemelerin gecikme cezasına yol açmaması için zamanında ödenmesi para yönetiminde kontrollü olunmasını sağlar. İnsanların ödemelerini nasıl yönettiği, paralarını kullanmak için yaptıkları plan ve bütçe ile ilgili her konu para yönetimi tanımı altında sayılabilir. Finansal okuryazarlık açısından para yönetimi en önemli başlığı oluşturur. Finansal okuryazar olan bireylerin paralarını yönetmede başarılı olmaları beklenir.

Finansal eğitim ve finansal bilgi olarak da ifade edilen finansal okuryazarlık kavramı hakkında hemfikir olunmuş bir tanım bulunmamasıyla birlikte literatürde birçok farklı tanım mevcuttur. Özetle tüketicilerin edinmiş olduğu finansal bilgi neticesinde alacağı finansal kararlar ile tasarruflarını etkin biçimde yönetebilmeleri şeklinde ifade edebiliriz (Yılmaz ve Tuncel, 2017: 312).

Finansal okuryazarlık, bireyin parasını yönetebilmesini, orta ve uzun vadeli plan yapabilmesini, paranın yönetimindeki risk ve yararları algılayabilmesini, finansal araçları tanımasını, finansal araç ve hizmetlere ilişkin doğru bilgiyi nereden ve nasıl temin edeceğini öğrenmesini, finansal araçları verimli ve etkin olarak kullanabilmesini hedefler (Hayta, 2011: 68).

Gelirin tüketilmeyen kısmı olarak tanımlanan tasarruf, kişilerin daha çok gelecekte karşılaşılabilecekleri finansal sıkıntılardan korunmak için yapıldığı söylenebilir. Bunun yanı sıra tasarruf yapma eğilimi; iyi bir eğitim alma, daha refah bir yaşam sürme ve emeklilik yıllarında kullanma gibi sebeplere de dayanmaktadır.

Tasarruf iki şekilde yapılabilir: Bunlardan birincisi önce harcamaları yapıp geriye kalanı tasarruf etmektir. İkincisi ise önce tasarruf ederek geriye kalan miktarı harcamaktır. Birinci yolda harcamalardan sonra geriye bir şey kalmama ihtimali yüksektir. Dolayısıyla, olması gereken tasarruf yöntemi ikinci yoldur. Yani önce tasarruf etmek, bireyin gelirinden ilk

ödemeyi kendisine yapması demektir. Bu ödemeler kendisinin birikimi olacaktır (Turgut, 2006: 77).

3. Literatür Özeti

Para yönetimi ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde bu konudaki birçok çalışmanın finansal okuryazarlık başlığı altında yer aldığı görülür. Finansal okuryazarlık para yönetiminden daha geniş bir kapsama sahip olmakla birlikte, büyük çoğunluğunu para yönetimi kavramının oluşturduğunu söylemek mümkündür. Bu konuda yapılan çalışmaların bazıları aşağıda özetlenmiştir.

Tablo 1: Para Yönetimi Konusunda Literatür Özeti

Yazar / Yıl	Konu	Yöntem	Sonuç
SÖNMEZ, Yahya ve KILIÇ, Ethem. 2020	Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Kastamonu Üniversitesi Örneği	Frekans Analizini Ki-kare Analizi	Finansal okuryazarlık başarı seviyeleri ile demografik özelliklerden sadece yaş ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, Finansal bilgi ve finansal tutum ile finansal okuryazarlık başarı seviyeleri arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.
KÖKSAL, Salim ve CİHANGİR, Mehmet. 2019	Gençliğin Para Yönetimi Algısı: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme	T-testi. Anova testi. Frekans analizi.	Araştırma sonucunda, öğrencilerin para yönetimi ve davranışları konusunda çok başarısız olmadıkları, harcama ve bütçe gibi konularda planlama yapabildikleri şeklinde bulgulara ulaşılmıştır.
TETİK, Nevzat. 2019	Türkiye'nin Finansal Okuryazarlık Düzeyi: Literatür Taraması Ve Sonuçların Değerlendirilmesi	Yazın Taraması	Bireylerin temel finansal bilgi düzeyleri düşük ve finansal araçları yeterli seviyede tanımadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, katılımcıların tasarruf bilincinin de son derece düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
KARYAĞDI, Güngör Nazan. 2018	Finansal Okuryazarlık Ve Farkındalığının Belirlenmesine Yönelik Bitlis Eren Üniversitesi SBMYO Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama	Frekans analizi. Anova testi. Ki-Kare testi. Regresyon analizi.	Çalışma sonucunda öğrencilerin, çeşitli sosyal iletişim araçları yoluyla finansal gelişmelerle ilgili bilgilere ulaşabildikleri sonucuna varılmıştır.
BAKAY, Mehmet Emin. 2018	Devlet Üniversiteleri Lisans Programlarında Kayıtlı Öğrencilerin Para Harcama Davranışları: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Örneği	Standart Sapma, Ortalama, T-Testi, Tek Yönlü Varyans Analizi	Öğrencilerin para ve harcama ile ilgili davranışları cinsiyete göre ve kayıtlı olunan fakülteye göre farklılık göstermektedir. Erkek öğrenciler kız öğrencilerden, Turizm Fakültesi öğrencilerinin ise diğer tüm fakülte öğrencilerinden daha fazla harcama yaptıkları tespit edilmiştir.
BAYRAKDAROĞLU, Ali ve BİLGE, Serenay.	Finansal Eğitimin Finansal Okur-Yazarlık Üzerindeki	Varyans analizi. Anova analizi.	Finansal okuryazarlık ve finansal eğitim durumları farklı olan kadınların demografik özellikleri

2018	Etkisi: Muğla İlinde Kadınlara Yönelik Bir Araştırma		açısından fark olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca kadınların para ve bütçe yönetimi ve emeklilik planlaması gibi konularda eğitim almak istedikleri belirlenmiştir.
ELMAS, Bekir ve YILMAZ, Hakan. 2016	Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma	Bağımsız örneklem t-testi. Frekans analizi.	Öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeylerinin beklenen ortalamanın altında kaldığı görülmüştür. Cinsiyete göre herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.
ÖZTÜRK, Elvan ve DEMİR, Yusuf. 2015	Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama	Güvenilirlik Analizi, Parametrik Olmayan Testler	Araştırma sonucunda akademisyenlerin finansal okuryazar oldukları ancak yine de bu konuda eğitime ihtiyaç duydukları ortaya konmuştur.
BAYRAM, Seliha Seçil. 2014	Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama	Frekans analizi. Pearson Ki Kare	Öğrencilerin finansal durumlarında başarılı oldukları algısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Genel olarak finansal okuryazarlık düzeyi düşük olmasına rağmen, öğrencilerin bu durumun farkında olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

4. Araştırma ve Metodolojisi

Çalışmanın amacı, günümüzde her bireyin asgari düzeyde sahip olması zorunluluk halini alan para yönetimi hakkındaki davranışların ve finansal konulardaki tutumlarının belirlenmesidir. Akademik personel üzerinde yürütülen çalışma ile para yönetimi alışkanlıkları hakkında verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırma, Dicle Üniversitesinde farklı fakülte ve birimlerde görev yapan ve yine farklı ünvanlara sahip olan 300 akademisyene uygulanmıştır. Uygulama öncesi Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığından onay alınmıştır. Elde edilen bulguların, ankete verilen yanıtlardan ibaret olması, çalışmanın kısıtı olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışmada kullanılacak verilerin toplanması için Öztürk'ün (2014) çalışmasında kullandığı ölçek esas alınmıştır. Güvenilirlik analizi sonucu güvenilirlik katsayısı 0,723 olarak bulunmuştur. Güvenilirlik katsayısı 0,70-0,90 arası iyi derece ölçek olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2016: 47). Analiz aşamasında, frekans analizi, Anova testi ve Ki-Kare testi uygulanmıştır.

Araştırma evrenini 15 fakülte ve beş meslek yüksekokulu oluşturmaktadır. Profesör Doktor, Doçent Doktor, Doktor Öğretim Üyesi, Öğretim Görevlisi ve Araştırma Görevlisi ünvanlarından oluşan toplam 1950 akademisyen çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında beş adet hipotez belirlenmiştir, bunlar aşağıda verildiği gibidir.

H₁: Katılımcıların ünvanları ile finansal durumunu yönetmedeki başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: Katılımcıların cinsiyeti ile kredi kartı kullanım oranları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: Katılımcıların gelir düzeyleri ile kredi kartına yaptıkları aylık ortalama ödeme arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: Çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₅: Düzenli olarak para biriktirme alışkanlıklarına göre ev sahibi olan ve olmayan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

5. Araştırmaya İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan akademik personelin yaşı, cinsiyeti, unvanı, medeni durumu, çocuk sahibi olma durumu ve kişisel geliri ile ilgili demografik bilgilere ait frekans dağılımları sunulmuştur.

Tablo 2. Demografik Bulgular

	Seçenekler	F	%
CİNSİYET	Kadın	106	35,3
	Erkek	194	64,7
	Toplam	300	100,0
YAŞ	21-30 yaş	43	14,3
	31-40 yaş	140	46,7
	41-50 yaş	62	20,7
	51-60 yaş	45	15,0
	61 ve üstü	10	3,3
	Toplam	300	100,0
ÜN VAN	Prof. Dr.	43	14,3
	Doç. Dr.	76	25,3
	Dr.Öğr.Üyesi	33	11,0
	Öğretim Görevlisi	116	38,7
	Araştırma Görevlisi	32	10,7
	Toplam	300	100,0
MEDENİ DURUM	Evli	158	52,6
	Bekâr	142	47,4
	Toplam	300	100
EBEVEYN DURUMU	Evet	141	47,0
	Hayır	159	53,0
	Toplam	300	100,0
KİŞİSEL GELİR	5000 TL ve altı	22	7,3
	5001 – 7000 TL	119	39,7
	7001 – 9000 TL	99	33,0
	9001 – 11000 TL	35	11,7
	11001 TL ve üstü	25	8,3
	Toplam	300	100,0

Katılımcıların %64,7'si erkek akademisyenler, %35,3'üne denk gelen 106 kişi ise kadın akademisyenlerden oluşmaktadır. Yaş dağılımına baktığımızda ise %46,7 ile 31-40 yaş aralığı büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. İkinci sırada ise 43 kişi ile 21-30 yaş aralığı gelmektedir. Unvan açısından dağılıma bakıldığında 116 Öğretim Görevlisi, 76 Doçent ünvanlı akademisyenin olduğu görülüyor. Medeni durumda ise birbirine yakın bir dağılım olmakla birlikte %52,6 oranı ile evli katılımcıların çoğunlukta olduğu görülüyor. Çocuk sahipliği durumunda ise %53 oranında katılımcının çocuk sahibi olmadıklarını beyan ettikleri anlaşılmaktadır. Aylık kişisel gelir dağılımında ise 119 kişiye denk gelen %39,7 oranında 5001-7000 TL geliri olduğunu beyan eden katılımcılar mevcuttur.

Araştırma kapsamında belirlenen beş adet hipotez ile ilgili elde edilen bulgular ve bu bulguların analizi sonucu ulaşılan veriler aşağıda verilmiştir.

H₁: Katılımcıların ünvanları ile finansal durumunu yönetmedeki başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Finansal durumunuzu yönetmede ne kadar başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?

Levene Statistic	Serbestlik Derecesi 1	Serbestlik Derecesi 2	Anlamlılık
,448	5	294	,814

Varyansların homojenlik testinin verildiği yukarıdaki tabloda, anlamlılık değeri $p > 0,05$ olarak görülmektedir. Unvan ile finansal durumunu yönetmedeki başarı arasındaki ilişki homojendir. Bu nedenle Anova tablosuna bakılabilir.

ANOVA

Finansal durumunuzu yönetmede ne kadar başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?					
	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arasında	5,866	5	1,173	1,838	,105
Gruplar İçinde	187,614	294	,638		
Toplam	193,480	299			

Anova tablosuna bakıldığında anlamlılık değerinin $p = 0,105$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p > 0,05$ olduğu için unvan ile finansal durumunu yönetme arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir. Yani "H₁: Katılımcıların ünvanları ile finansal durumunu yönetmedeki başarı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık vardır." hipotezi reddedilmiştir. Dolayısıyla sahip olunan ünvanın, finansal durumu yönetmede etkisinin olmadığı görülmektedir.

H₂: Katılımcıların cinsiyeti ile kredi kartı kullanım oranları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Kredi Kartı Kullanım Oranları

		Kredi kartı kullanıyor musunuz?		Toplam	
		Evet	Hayır		
Cinsiyetiniz	Kadın	Hesaplanan	81	20	101
		% Cinsiyetiniz ile	80,2%	19,8%	100,0%
		% Kredi kartı kullanımı ile	33,1%	36,4%	33,7%
		% Toplam	27,0%	6,7%	33,7%
	Erkek	Hesaplanan	164	35	199
		% Cinsiyetiniz ile	82,4%	17,6%	100,0%
		% Kredi kartı kullanımı ile	66,%	63,6%	66,3%
		% Toplam	54,7%	11,7%	66,3%
Toplam		Hesaplanan	245	55	300
		% Cinsiyetiniz ile	81,7%	18,3%	100,0%
		% Kredi kartı kullanımı ile	100,0%	100,0%	100,0%
		% Toplam	81,7%	18,3%	100,0%

Cinsiyete göre kredi kartı dağılımına bakılacak olunursa kadınların %80,2'sinin, erkeklerinse %82,4'ünün kredi kartı kullandığı ortaya çıkmaktadır.

Ki Kare Testi

	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi (2 yönlü)
Pearson Ki Kare	,219	1	,640
Süreklilik Düzeltme	,096	1	,756
Olasılık Oranı	,217	1	,641
Fisher's Kesinlik Testi			
Linear-by-Linear Association	,219	1	,640
Geçerli Olgunluk Sayısı	300		

Ki Kare test sonuçlarına bakılacak olunursa anlamlılık değeri $p > 0,05$ 'ten büyük olduğu için "H₂: Katılımcıların cinsiyeti ile kredi kartı kullanım oranları arasında anlamlı bir farklılık vardır." hipotezinde anlamlı bir ilişki yoktur bu nedenle hipotez reddedilir. Katılımcıların cinsiyeti ile kredi kartı kullanımı oranı arasında herhangi istatistiki bir ilişki olmadığı sonucuna varılabilir.

H₃: Katılımcıların gelir düzeyleri ile kredi kartına yaptıkları aylık ortalama ödeme arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Varyansların Homojenlik Testi

Kredi kartınıza aylık ortalama olarak ne kadar ödüyorsunuz?			
Levene Statistic	Serbestlik Derecesi 1	Serbestlik Derecesi 2	Anlamlılık
2,221	4	295	,067

Anlamlılık değeri $p > 0,05$ olarak görülmektedir. Gelir düzeyleri ile kredi kartına yaptıkları aylık ortalama ödeme arasında ilişki homojendir. Bu nedenle Anova tablosuna bakılabilir.

ANOVA

Kredi kartınıza aylık ortalama olarak ne kadar ödüyorsunuz?					
	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Karenin Ortalaması	F	Anlamlılık
Gruplar arasında	9,643	4	2,411	3,596	,007
Gruplar İçinde	197,753	295	,670		
Toplam	207,397	299			

Anova tablosuna bakıldığında, anlamlılık değeri $p=0,007<0,05$ olduğu için tek yönlü varyans analizi için “H₃: Katılımcıların gelir düzeyleri ile kredi kartına yaptıkları aylık ortalama ödeme arasında anlamlı bir farklılık vardır” hipotezi kabul edilir. Dolayısıyla gelir düzeyi değiştikçe katılımcıların kredi kartına yaptıkları aylık ortalama ödeme miktarı da değişkenlik göstermektedir.

H₄: Çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır.

			Düzenli olarak para biriktirme alışkanlığınız var mı?		Toplam
			Evet	Hayır	
Çocuğunuz var mı?	Evet	Hesaplanan	86	55	141
		% Çocuk sahibi olma ile % Düzenli para biriktirme alışkanlığı ile	61,0%	39,0%	100,0%
	Hayır	Hesaplanan	45,3%	50,0%	47,0%
		% Toplam	28,7%	18,3%	47,0%
Toplam	Evet	Hesaplanan	104	55	159
		% Çocuk sahibi olma ile % Düzenli para biriktirme alışkanlığı ile	65,4%	34,6%	100,0%
	Hayır	Hesaplanan	54,7%	50,0%	53,0%
		% Toplam	34,7%	18,3%	53,0%
Toplam	Evet	Hesaplanan	190	110	300
		% Çocuk sahibi olma ile % Düzenli para biriktirme alışkanlığı ile	63,3%	36,7%	100,0%
	Hayır	Hesaplanan	100,0%	100,0%	100,0%
		% Toplam	63,3%	36,7%	100,0%

Çocuk sahibi olan katılımcıların %61'i, çocuk sahibi olmayan katılımcıların ise %65,4'ü düzenli para biriktirme alışkanlığına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu durumun anlamlılığı aşağıdaki Ki Kare Testinde gösterilmiştir.

	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi (2 yönlü)
Pearson Ki Kare	,628	1	,428
Süreklilik Düzeltme	,452	1	,501
Olasılık Oranı	,627	1	,428
Fisher's Kesinlik Testi			
Linear-by-Linear Association	,625	1	,429
Geçerli Olgunluk Sayısı	300		

Tablonun anlamlılık düzeyi sütunun en üstündeki anlamlılık değerinin $p = 0,428$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p < 0,05$ şartını karşılamadığından çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlığı arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenemez. Sonuç olarak, "H₄: Çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlıkları arasında anlamlı bir farklılık vardır." hipotezi reddedilir. Çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlığı arasında bir ilişki olmadığını ifade edebiliriz.

H₅: Düzenli olarak para biriktirme alışkanlıklarına göre ev sahibi olan ve olmayan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık vardır.

	Düzenli olarak para biriktirme alışkanlığınız var mı?		Toplam		
	Evet	Hayır			
Kendinize ait bir eviniz var mı?	Evet	Hesaplanan	141	65	206
		% Ev sahipliği ile	68,4%	31,6%	100,0%
		% Düzenli para biriktirme ile	74,2%	59,1%	68,7%
		% Toplam	47,0%	21,7%	68,0%
	Hayır	Hesaplanan	49	45	94
		% Ev sahipliği ile	52,1%	47,9%	100,0%
		% Düzenli para biriktirme ile	25,0%	40,9%	31,3%
		% Toplam	16,3%	15,0%	31,3%
Toplam		Hesaplanan	190	110	300
		% Ev sahipliği ile	63,3%	36,7%	100,0%
		% Düzenli para biriktirme ile	100,0%	100,0%	100,0%
		% Toplam	63,3%	36,7%	100,0%

Tabloya göre, kendisine ait evi olan 141 kişi para biriktirdiğini ifade ederken, evi olmayan 49 kişi para biriktirdiğini ifade etmiştir. Evi olanlar, olmayanlara göre daha fazla sayıda para biriktirdiklerini belirtmişlerdir. Buna göre evi olan akademisyenler oransal olarak evi olmayanlara göre düzenli olarak para biriktirdiklerini belirtmişlerdir.

Ki Kare Testi			
	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık Düzeyi (2 yönlü)
Pearson Ki Kare	7,402	1	,007
Süreklilik Düzeltme	6,716	1	,010
Olasılık Oranı	7,289	1	,007
Fisher's Kesinlik Testi			
Linear-by-Linear Association	7,377	1	,007
Geçerli Olgunluk Sayısı	300		

Tablonun anlamlılık düzeyi sütunundaki anlamlılık değerinin $p = 0,007$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p < 0,05$ olduğundan aralarında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Ancak tabloya bakıldığında da evi olanların olmayanlara göre daha fazla düzenli para biriktirme alışkanlığı vardır. Bu nedenle “ H_5 : Düzenli olarak para biriktirme alışkanlıklarına göre ev sahibi olan ve olmayan katılımcılar arasında anlamlı bir farklılık vardır” hipotezi kabul edilir.

Tablo 4. Katılımcıların Hanelerinde Kalan Para ile Yaptıkları Eylemler

		Frekans	Yüzde
Acil, öngörülemez durumlar, sağlık harcamaları için para biriktiririz	Evet	103	34,3%
	Hayır	197	65,7%
	Toplam	300	100,0%
Kişisel ya da zorunlu olmayan giderler için harcarız	Evet	40	13,3%
	Hayır	260	86,7%
	Toplam	300	100,0%
Belirli bir amaç gütmeyen para biriktiririz	Evet	48	16,0%
	Hayır	252	84,0%
	Toplam	300	100,0%
Gelirdeki dalgalanmalardan etkilenmemek için para biriktiririz	Evet	44	14,6%
	Hayır	256	85,4%
	Toplam	300	100,0%
Bilinen büyük bir harcama için para biriktiririz	Evet	34	11,3%
	Hayır	266	88,7%
	Toplam	300	100,0%
Daha fazla gıda harcaması yaparız.	Evet	15	5,0%
	Hayır	285	95,0%

	Toplam	300	100,0%
Borçlarımızı öderiz	Evet	104	34,6%
	Hayır	196	65,4%
	Toplam	300	100,0%
Mal ve varlıklara yatırım yaparız	Evet	86	28,6%
	Hayır	214	71,4%
	Toplam	300	100,0%
İşyerimize yatırım yaparız	Evet	16	5,3%
	Hayır	284	94,7%
	Toplam	300	100,0%
Aile üyelerine veririz/yollarız	Evet	93	31,0%
	Hayır	207	69,0%
	Toplam	300	100,0%

Hanenizde kalan para ile ne yaparsınız sorusuna verilen cevaplar yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Buna göre toplam 300 kişilik katılımcıların 104 tanesi “Borçlarımızı öderiz” cevabını vermiştir. “Acil, öngörülemeyen durumlar, sağlık harcamaları için para biriktiririz” yanıtını işaretleyen katılımcı sayısı ise 103 kişi olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonra ise “Aile üyelerine yollarız” cevabını veren 93 kişilik bir kitle söz konusudur. Yine elde edilen bulgulara göre, “Belirli bir amaç gütmenden para biriktiririz” seçeneğine 252 kişinin Hayır yanıtını verdiği görülmektedir. Bu da belli bir amaç doğrultusunda para biriktirme yapıldığını göstermektedir.

6. Sonuç

Günümüz şartlarında insanlar gelir düzeylerini yükseltmek ve bu sayede yaşam standartlarını daha da iyileştirmek için birçok çaba sarfetmektedirler. İş imkânı olmayanlar uygun bir iş bulma amacıyla olduğu gibi, belli bir işte çalışanlar ise daha yüksek gelir elde etme amacıyla hareket ederler. Tasarrufların yatırıma dönüştürülmesi de bu amaç doğrultusunda olmaktadır. Tasarrufların doğru kararlar ile yönetilmesi, finansal okuryazar düzeyi ve özelde para yönetimi konusundaki bilgi seviyesi ile doğrudan ilişkilidir. Gelişmiş ekonomiye sahip birçok ülke bu konunun önemini anlamış ve çalışmalarını buna göre yürütmeye başlamıştır.

Bireylerin para yönetimi konusundaki yetkinliği, hem ekonomiye hem topluma hem de kişinin kendisine sağladığı fayda düşünüldüğünde bu konunun elzem bir konu olduğu anlaşılmaktadır. Ülkemizde her yıl binlerce lisans ve lisansüstü öğrencinin eğitim aldığı akademisyenlerin para yönetimi konusundaki yetkinlikleri sadece kendilerini değil, dolaylı olarak bütün toplumu etkileyen bir sonuç ortaya çıkardığı yadsınamaz bir gerçektir. Akademisyenlerin para yönetimi davranışlarının değerlendirilerek bazı verilerin ortaya

konulması, hem kendilerinin hem de üniversite eğitimi alan bireylerin para yönetimi hakkındaki durumlarına ışık tutma imkânı sunabilir.

Dicle Üniversitesi akademik personeli özelinde yapılan bu çalışmada, katılımcıların büyük çoğunluğu erkek, 31-40 yaş aralığı yoğunlukta, evli katılımcıların %52,6 oranı ile yine çoğunluğu oluşturduğu görülmüştür.

Bulgulara göre, unvan ile finansal durumu yönetmedeki başarı arasında bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Unvan ile finansal durumu yönetme arasında fark vardır şeklinde oluşturulan hipotez reddedilmiştir. Aynı şekilde katılımcıların cinsiyeti ile kredi kartı kullanım oranları arasında farklılık olduğu yönündeki hipotez de reddedilmiştir. Gelir düzeyi ile kredi kartına yapılan aylık ortalama ödeme arasında anlamlı fark vardır hipotezi ise kabul edilmiştir. Çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlığı arasındaki ilişki anlamlı olarak çıkmamıştır. Dolayısıyla çocuk sahibi olma ile düzenli para biriktirme alışkanlığı arasında fark vardır hipotezi de reddedilmiştir. Kendine ait evi olmayan katılımcıların olanlara göre daha fazla düzenli olarak para biriktirme alışkanlıkları vardır şeklinde oluşturulan hipotez kabul edilmiştir. Hanede kalan para ile ne yapıldığı sorusuna, toplam katılımcıların üçte biri borçlarını ödediklerini, aynı sayıda katılımcı ise acil, öngörülmeven durumlar ve sağlık harcamaları için kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma sonucunda, gelir düzeyi ortalamanın üzerinde olan akademisyenlerin parayla ilgili tutum, algı ve davranışları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Hedef kitlenin beklenilen aksine para yönetimi ve finans bilgisi açısından istenilen yeterlikte olmadıkları sonucuna varılabilir. Gelecek çalışmalarda, bir üniversite yerine birden çok üniversitede benzer çalışmalar yapılabilir. Bu sayede karşılaştırma yapılabilir ve daha gerçekçi sonuçlar ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Bakay, M. E. (2018). Devlet Üniversiteleri Lisans Programlarında Kayıtlı Öğrencilerin Para Harcama Davranışları: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Örneği. *Turkish Studies Economics, Finance and Politics*. 13(30): 63-74.
- Bayrakdaroğlu, A. ve Bilge, S. (2018). Finansal Eğitimin Finansal Okur-Yazarlık Üzerindeki Etkisi: Muğla İlinde Kadınlara Yönelik Bir Araştırma. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 19 (42): 97-119.

- Bayram, S. S. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Uluslararası İşletme ve Yönetim Dergisi*. 2(2): 105-35.
- Elmas, B. ve Yılmaz, H. (2016). Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 2(1): 115-140.
- Hayta, A. B. (2011). *Aile Finans Sistemi İlişkileri: Finansman Yönetimi, Finansal Okuryazarlık, Finansal Eğitim*. Gazi Kitabevi: Ankara
- Karyağdı, G. N. (2018). Finansal Okuryazarlık Ve Farkındalığının Belirlenmesine Yönelik Bitlis Eren Üniversitesi SBMYO Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*. 2:110-126.
- Karyağdı, N. G. (2018). Bütçeleme ve Para Yönetimine İlişkin Kredi Kartı Kullanım Anlayışının Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Çalışma: Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler MYO Örneği. Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 7(1): 123-142.
- Kılıç, S. (2016). Cronbach'ın Alfa Güvenirlik Katsayısı, *Journal of Mood Disorders (JMOOD)*, 6(1):47-48.
- Köksal, S. ve Cihangir, M. (2019). Gençliğin Para Yönetimi Algısı: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Ön Lisans Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 6(11): 70-80.
- Öztürk, E. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öztürk, E. ve Demir, Y. (2015). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. 68: 113-134.
- Sönmez, Y. ve Kılıç, E. (2020). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Kastamonu Üniversitesi Örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10 (2): 479-497.
- Şarlak, Z. (2012). *Aile Bütçesi ve Kaynak Yönetimi*. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. 2.Baskı. İstanbul.

Tetik, N. (2019). Türkiye'nin Finansal Okuryazarlık Düzeyi: Literatür Taraması Ve Sonuçların Değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 14 (6): 3505-3524.

Turgut, H. (2006). Parasal Zekâ. Varlık Yayınları: İstanbul.

Yılmaz, Y. ve Tunçe, M. (2017). Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Dicle Üniversitesi İİBF Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 7(14): 311-322.